

„Pretparken zijn stompzinnig. We degrade- ren mensen door ze dit soort dingen aan te bieden.”
Louis G. le Roy (67) uit Oranjewoud noemt zich

vormgever in natuur. Maar hij is ook schilder, schrijver, fotograaf, cultuurfilosoof en „ecotect.” Op een terrein nabij zijn woonplaats in Friesland brengt Le Roy zijn internationaal gelouterde ideeën in de praktijk. De liefhebbers bewonderen zijn „ecokathedraal”, een geraffineerd verband tussen mens, steen en vegetatie. Het project houdt nooit op.

VANDAAG op Pagina 2: Het pretpark van een eigenzinnig vormgever.

De speeltuin van een doorzetter

Een tientonner dumpst bijna wekelijks een hoop puin op het landje van Louis le Roy. Even trouw ruimt en rangschikt de ontvanger daarna het afval van de afdeling bestrating van de gemeente Heerenveen. Hij heeft de afgelopen zeven jaar al zo'n zeventienduizend ton steen en beton eigenhandig in de natuur weggevoerd. De „ecokathedraal” in het Friese gehucht Mildam vordert langzaam maar gestaag.

De hoge priester van de natuurlijke vormgeving heeft het terrein ruim twintig jaar geleden gekocht. Die plek is nu een speeltuin waarin hij zijn opmerkelijke ideeën over het samenspel tussen mens en natuur vorm geeft. Een „vrijplaats” waar de lenige geest en de vegetatie niet gehinderd door burgerlijke regels hun gang mogen gaan. Louis le Roy is er tot ver over de grenzen bekend mee geworden.

Ooit schoffelde Le Roy de toen bestaande denkbeelden over keurig aangelegde parken, plantsoenen en tuinen zo krachtig weg dat hij de bijnaam „de wilde tuinman” kreeg. Wiedende ambtenaren begonnen voor hun betrekking te vreezen. Diverse gemeenten in binnen- en buitenland wezen plekken aan waar het groen en de mensen zich in de geest van Louis le Roy konden uitleven.

De meeste initiatieven zijn volgens de initiatiefnemer al na een paar jaar gestrand omdat de mensen geen geduld toonden. „Vooral in de politiek draait alles om tijd. Een project moet op een gegeven moment af zijn. Het park moet af, de wijk moet af, de stad moet af. Alles moet altijd af. Maar dan zeg ik: we beginnen pas. Ik denk niet in tijd. De politiek wél. Ik heb ooit de kans gekregen in Duitsland een park aan te leggen. Ze boden me daarvoor vier ton. Ik wilde het geld inleveren in ruil voor de voorwaarde dat ik de tijd zou krijgen. Die kreeg ik niet. Politieke systemen baseren hun macht op tijd. Ik ben alleen geïnteresseerd in projecten die eindeloos doorgaan,” zegt Le Roy op docerende toon.

Hij is gewend zijn denkbeelden tijdens colleges en op congressen in heel Europa uit te dragen.

Uitbundig

Op het landje in Mildam, een paar kilometer van zijn door een fraaie wilde tuin omgeven stulp in Oranjewoud, groeit en bloeit de praktijk. Studenten, architecten, kunstenaars en cameraploegen stromen al jaren toe om de inzichten van Le Roy met eigen ogen te toetsen. Want meer dan zijn verhandelingen over complexiteit, waarin alles met elkaar in verband staat, leert een bezoek aan de ecokathedraal in wording over zijn bedoelingen.

Le Roy - geboren in Amsterdam, als kunstenaar opgeleid in Den Haag en sinds een kwart eeuw in Friesland - stapt met kwieke pas over zijn domein. De theoreticus die eerder onstuitbaar aan het woord is geweest reageert plotseling jongensachtig uitbundig en trots als hij het resultaat van zijn handwerk toont. De ecotect in zijn element.

Het voormalige weiland en het stukje bos heeft van de eigenaar eerst wat nieuwe beplanting en een huisje gekregen. De schilder gebruikt het zelf gebouwde pand nu en dan als atelier. Het fungeert meer als decor voor zijn „tuin.”

Sinds 1983 stoelt Le Roy met stenen op het terrein. Het merendeel van de zeventienhonderd ladingen puin heeft hij onder de grond gestopt. Een driehonderd meter kronkelend pad, waarover de kiepwagen net kan rijden en die en her en der zijn vrachttjes stort, is van een betonnen fundering voorzien. Daarnaast bouwt Le Roy muren, trappen, heuveltjes, bruggen, torens en terrassen.

Honfderduizenden stenen zijn al gestapeld en met de natuur vertrouwd geraakt. Ze wonen samen met mossen, planten en struiken. „Ze werkt op deze manier zomaar een milieuprobleem weg,” weet Le Roy.

Rioolbuizen

„Het is onvoorstelbaar wat Nederland allemaal als afval beschouwt. Ik gebruik alle stenen, rioolbuizen, trottoirbanden en andere puin die ze brengen. Geen tegel blijft onbenut. Ik schrik me altijd weer

• Louis le Roy en zijn ecokathedraal: „Het wordt steeds complexer.” (Foto Ben Wind)

de puisten als hier zo'n wagen aankomt. Maar na een uur of zes heb ik alles verwerkt. Met de hand. Ik gebruik zelden een kruiwagen. Zware brokken rol ik met behulp van een paar pcv-buizen naar hun plaats. Voordat ik hier begon had ik last van mijn rug. Nu voel ik niets meer. Meestal werk ik de plek

waar de vracht ligt. Het puin wordt uit elkaar gehaald en de wereld ontstaat. Een ander zou gillend weglopen met zoveel stenen in zijn tuin. Ik bouw ze simpel weg.”

De rioolbuizen moeten dienst gaan doen als pilaren van een Griekse tempel, die de „vormgever in de natuur” bij een waterpartij in gedachten heeft. Als een bergbeklimmer zo omzichtig klimt Le Roy op een toren. Het bouw-

werk moet nog een paar meter hoger worden. Even verderop is de natuur al met een creatie van losse stenen vergroeid. De muurleuwenbek overheerst. „Je zou eens zo'n tuin moeten aanleggen,” stelt hij tevreden vast, „dan zou het miljoenen kosten. Hier zit al acht jaar handarbeid in. Met die honderdveertig roddendrons is dit in het voorjaar een droomland- schap.”

De solo van Louis le Roy blijft onvoltooid. Dat is precies de bedoeling. Het project is nooit af. Hij herinnert aan de middeleeuwen, toen één generatie slechts een deel van de bouw van een kathedraal voor haar rekening kon nemen en nooit kon bevroeden dat het bouw- werk later ook nog een toren zou krijgen. Le Roy wil aantonen hoeveel één mens in dit geval kan doen. Daarom wijst hij

hulp af. Het is de bedoeling dat volgende generaties het karwei overnemen. Het systeem moet vanzelf doorgaan. „Ik heb zeshonderd jaar leeftijdsverlenging aangevraagd met het idee dat ik dan pas aan het begin sta”, zegt hij.

Bedreiging

Liever dan een helpende hand te aanvaarden gunt Le Roy tienduizend anderen ook vier hectaren, waarop ze zelf met de gevestigde orde kunnen afrekenen. Hij ziet spannende beelden van honderden creatieve liefhebbers die vanuit diverse plaatsen in een stad naar elkaar toewerken en aantonen dat het meeste van het afval speels verwerkt kan worden. Hij ziet op die manier een bijdrage aan de oplossing van stedelijke problemen. Maar hij weet inmiddels uit ervaring ook dat politici, planologen en cultuurmaatschappijen zijn ideeën als een bedreiging zien. Aan wat hij de „vrije energie” noemt valt niets te verdienen.

„Ik zie helemaal geen reden de bewoners in hun vrije tijd massaal de stad uit te jagen en naar het strand, de eilanden of naar de zeehondjes te sturen. Er zijn ook duizend andere mogelijkheden dan het oprichten van pretparken die onze cultuur onbeschamd degraderen. Ik vind ze een aanfluiting en accepteer deze parken nooit.”

Terug in het huis in Oranjewoud, waar duizenden boeken - als de stenen op zijn land - in het Interieur zijn weggewerkt. Op tafels, op vensterbanken en op de grond pronkt een verzameling van vooral blauw getint glas. Een klein deel van de zeventienhonderd glazen, vazen, schalen en karaffen staat model voor een gigantisch schilderij waaraan de schilder Le Roy al jaren werkt. De omvang van het kunstwerk moet uiteindelijk zeshonderd vierkante meter tellen. Tien procent van het project is af en al eens in het ijsstadion van Heerenveen vertoond. De maker heeft ook in dit geval geen haast. Als de 260 panelen straks maar keurig in elkaar passen en samenhang vertonen. Het hoort bij het streven naar complexiteit die Louis le Roy zo onvermoeibaar als een zendeling al veertig propageert.